

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

พื้นที่ว่าง พื้นที่ผิว

8071102 (ART COMPOSITION)

พื้นที่ว่าง (SPACE)

เป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถรับรู้ได้ด้วยความรู้สึกและการมองเห็น ในงานทัศนศิลป์ เป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดระเบียบและสร้างความสมดุลในภาพวาดหรืองานศิลปะต่าง ๆ พื้นที่ว่างไม่เพียงแต่เป็นบริเวณว่างเท่านั้น แต่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดวิธีที่ผู้ชมรับรู้และตีความผลงานศิลปะ โดยพื้นที่ว่างจะแตกต่างกันไปตามรูปแบบของงาน

พื้นที่ว่าง 2 มิติ

สำหรับงานทัศนศิลป์ การใช้พื้นที่ว่างในแนวนอน เป็นการใช้พื้นที่เพื่อสร้างความสมดุล เช่น ภาพทิวทัศน์ที่มีท้องฟ้าเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ และมีพื้นดินเป็นบางส่วน ผู้สร้างสรรค์ผลงานมักใช้พื้นที่ว่างเพื่อทำให้ผลงานโดดเด่น หรือเพื่อแสดงความรู้สึก ความสงบ ความว่างเปล่า เป็นต้น

พื้นที่ว่าง 3 มิติ

สำหรับงานประติมากรรม หรือสถาปัตยกรรม การใช้พื้นที่ในแนวลึกมีความสำคัญมาก เป็นการสร้างมิติ ระยะห่างและการวางตำแหน่งของวัตถุให้มีความลึก โดยจะจัดการพื้นที่ให้เกิดการรับรู้จากผู้ชม ซึ่งอาจทำให้เกิดมุมมองต่างๆ หรือทำให้รู้สึกถึงขนาดและสัดส่วนของวัตถุที่จัดแสดง

ภาพถ่ายจากกิจกรรมของสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ภาพถ่ายจากกิจกรรมของสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ชลูด นิ่มเสมอ (2531) ได้กล่าวถึง คำจำกัดความของพื้นที่ว่าง SPACE หมายถึง การขยายความกว้างออกไปโดยไม่มีขอบเขต เป็นที่ซึ่งสิ่งทั้งปวงดำรงอยู่ และได้ให้คำจำกัดความของพื้นที่ว่าง ดังนี้

1. ปริมาตรที่วัตถุหรือรูปทรงกินเนื้อที่อยู่
2. อากาศที่โอบล้อมรูปทรงอยู่
3. ระยะห่างระหว่างรูปทรง
4. ปริมาตรของความว่างที่ถูกล้อมรอบด้วยขอบเขต
5. พื้นที่ของระนาบ(PLANE) 2 มิติ ที่จิตรกรใช้เขียนรูปลงไป
6. การแทนค่าของความลึกของระนาบที่เป็น 2 มิติ
7. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนัก สี และรูปทรงที่มีผลต่อประสาทตา

การใช้พื้นที่ว่างในงานทัศนศิลป์

- 1. การสร้างสมดุลและความสงบ** พื้นที่ว่างสามารถใช้เพื่อสร้างความสมดุลในงานทัศนศิลป์ หรือทำให้ภาพดูไม่ซับซ้อนเกินไป บางครั้งจะช่วยให้องค์ประกอบหลักไม่รู้สึกอัดอัดเกินไปและทำให้ให้ความสนใจได้มากขึ้น
- 2. การสร้างความลึก** การใช้พื้นที่ว่างในงานทัศนศิลป์สามารถช่วยสร้างมิติให้กับภาพ เช่น งานจิตรกรรมที่มีความลึกมากๆ เช่น การจัดองค์ประกอบให้วัตถุในภาพอยู่ในระดับต่าง ๆ โดยมีพื้นที่ว่างช่วยให้วัตถุดูเหมือนอยู่ห่างกันจริง ๆ หรือมีมิติที่ชัดเจน
- 3. การสร้างความเคลื่อนไหว** พื้นที่ว่างสามารถทำให้รู้สึกภาพเกิดความเคลื่อนไหว เช่น การวางสิ่งของหรือวัตถุต่าง ๆ ในพื้นที่ๆ มีการจัดวางแบบมีช่องว่าง

4. การเน้นองค์ประกอบหลัก พื้นที่ว่างช่วยให้ผู้ชมสามารถมุ่งความสนใจไปที่ส่วนที่สำคัญของงานศิลปะ เช่น ตัวละครหลักหรือสิ่งที่ต้องการเน้น

5. การสร้างความรู้สึก การใช้พื้นที่ว่างอย่างมีประสิทธิภาพสามารถกระตุ้นอารมณ์ที่แตกต่างกัน เช่น ภาพที่มีพื้นที่ว่างมากอาจสร้างความรู้สึกของความเงียบสงบ ความเหงา หรือความว่างเปล่า ในขณะที่พื้นที่แออัดอาจให้ความรู้สึกถึงความยุ่งเหยิงหรือความเข้มข้น

ผลงานนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ผลงานนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ผลงานนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

POSITIVE SPACE (พื้นที่เชิงบวก)

- พื้นที่ที่มีวัตถุหรือรูปทรงในเชิงเช่น รูปภาพ หรือวัตถุที่ศิลปินต้องการให้ผู้ชมให้ความสนใจ
- พื้นที่เชิงบวกมักจะเป็นจุดเด่นหรือส่วนหลักของงานศิลปะที่ทำให้เกิดการรับรู้และตีความจากผู้ชม

NEGATIVE SPACE (พื้นที่เชิงลบ)

- พื้นที่ว่างที่ล้อมรอบหรืออยู่ระหว่างวัตถุในงานศิลปะ มักจะไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้นในพื้นที่นี้ แต่มันเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความสมดุลและทำให้พื้นที่เชิงบวกเด่นขึ้น
- พื้นที่เชิงลบช่วยให้ผู้ชมสามารถแยกแยะสิ่งต่างๆ ในงานศิลปะได้ดีขึ้น และช่วยทำให้ภาพมีความลึกซึ้งและความเคลื่อนไหว

ผลงานนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ผลงานนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ผลงานนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

การสร้างมิติ

ผู้สร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์จะใช้เทคนิคต่างๆ เป็นการใช้มุมมอง เพื่อสร้างมิติที่ทำให้ภาพ 2 มิติรู้สึกเหมือน 3 มิติ เช่น การใช้การไล่สี การกำหนดขนาดของวัตถุในภาพ ช่วยให้ภาพมีความลึกมากขึ้น

ผลงานนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

พื้นผิว TEXTURE

พื้นผิว (TEXTURE) สำหรับงานทัศนศิลป์ คือ ลักษณะของพื้นผิวที่สามารถสัมผัสได้จริงหรือรับรู้ได้จากการมองเห็น ลักษณะของพื้นผิวที่แตกต่างกันจะช่วยเพิ่มมิติและความลึกให้กับงานศิลปะ รวมถึงการกระตุ้นความรู้สึกของผู้ชมผลงานได้

ลักษณะของพื้นผิวที่สามารถสัมผัสได้จริงหรือรับรู้ได้จากการมองเห็น ลักษณะของพื้นผิวที่แตกต่างกันจะช่วยเพิ่มมิติและความลึกให้กับงานศิลปะ รวมถึงการกระตุ้นความรู้สึกของผู้ชมผลงานได้

ลักษณะพื้นผิว 2 ลักษณะ ดังนี้

1. พื้นผิวสัมผัสได้จริง หมายถึง พื้นผิวที่สามารถสัมผัสได้จริงด้วยมือ เช่น พื้นผิวขรุขระของงานปั้น ภาควาดที่ใช้สีน้ำมันหรืออะคริลิคทาบหนาๆ จนทำให้เกิดลักษณะสัมผัสที่สามารถรู้สึกได้

2. พื้นผิวที่เกิดจากการมองเห็น หมายถึง พื้นผิวที่มองด้วยตาเปล่าจะเห็นว่ามีลักษณะผิวสัมผัสที่ต่างกัน แต่เมื่อสัมผัสจริงๆ อาจจะเรียบต่างจากที่มองเห็น เช่น การใช้เทคนิคการลงสีที่ทำให้ดูเหมือนมีความขรุขระหรือซับซ้อน

ผลงานนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ผลงานนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ผลงานนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ผลงานนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

สรุป

พื้นที่ว่างในงานทัศนศิลป์หมายถึงส่วนที่ไม่มีการเติมเต็มด้วยวัตถุหรือองค์ประกอบใด ๆ ซึ่งมักถูกใช้เพื่อสร้างสมดุลและเน้นสิ่งที่อยู่ในพื้นที่นั้น ๆ การใช้พื้นที่ว่างมีความสำคัญในการจัดองค์ประกอบศิลปะ เนื่องจากจะช่วยให้ภาพไม่แออัดเกินไป และยังเพิ่มความรู้สึกต่าง ๆ ทำให้ภาพมีมิติมากขึ้น จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ผู้สร้างสรรค์ใช้เพื่อสร้างผลงานและเน้นองค์ประกอบหลักให้มีความโดดเด่นพร้อมทั้งสร้างความรู้สึกละอารมณ์ที่ต้องการถ่ายทอด

พื้นที่ผิว สำหรับงานทัศนศิลป์ คือ ลักษณะของพื้นที่ผิวที่สามารถสัมผัสได้จริงหรือรับรู้ได้จากการมองเห็น ลักษณะของพื้นที่ผิวที่แตกต่างกันจะช่วยเพิ่มมิติและความลึกให้กับงานศิลปะ รวมถึงการกระตุ้นความรู้สึกของผู้ชมผลงานได้